

Metabool Syndroom

Wij worden met grote regelmaat geconfronteerd met paarden in overmatige conditie die regelmatig hoefbevangen worden. Ondanks dat de eigenaren allerlei dieetmaatregelen nemen blijven de paarden te dik. Met name in het voorjaar en de herfst krijgen veel van deze paarden last van hoefbevangenheid welke het vaak nodig maken drastische maatregelen te nemen. Er kan bij deze paarden en ponies sprake zijn van een hormonale afwijking nl. insulineresistentie (IR). Equine Metabool Syndroom (EMS) is een term die gebruikt wordt voor paarden met vetzucht of lokale vetophopingen, aanvallen van hoefbevangenheid en insulineresistentie.

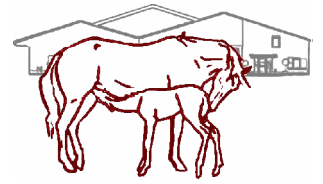

Dikke manenkam

Dit ziektebeeld zien we met name bij de kleinere ponies, ezels, Fjorden en Haflingers, maar in principe kan de ziekte bij alle paarden- en ponierassen voorkomen. De meeste paarden zijn tussen de 5 en 15 jaar als ze voor het eerst hoefbevangen worden. De obesitas (= vetzucht) is vaak al op jongere leeftijd ontstaan. Wanneer we de hoeven inspecteren zijn er meestal aanwijzingen te vinden voor eerdere aanvallen van hoefbevangenheid die ongemerkt zijn opgetreden. We zien vooral bevangenheid bij paarden die weidegang krijgen. De paarden kunnen over het hele lichaam te dik zijn of vetophopingen hebben in de hals, bij de staartbasis, de koker of de onderzijde van de buik. Naast hoefbevangenheid hebben paarden met metabool syndroom meer kans op onvruchtbaarheid en bloedvergiftiging als gevolg van vetafbraak.

Insuline is een hormoon dat door de alvleesklier gemaakt wordt en wat er voor zorgt dat suiker uit het bloed naar de spieren, vetweefsel en lever getransporteerd wordt en daar gebruikt kan worden. Insuline stimuleert ook de vetafbraak. Bij insulineresistentie reageren de weefsels niet voldoende op insuline. De alvleesklier reageert hier op door meer insuline te maken. In zeldzame gevallen kan dit tot uitputting van de alvleesklier leiden waardoor het paard suikerziekte krijgt.

EMS en insulineresistentie zien we met name bij paarden en ponies die erg efficiënt met hun voedsel om gaan. Het betreft daardoor vaak rassen die van oudsher in gebieden leefden waar de voedselvoorziening schaars was. Doordat wij deze dieren goed grasland bieden en daarnaast in de winterperioden krachtvoer geven interfereren we met de normaal aanwezige seizoensmatige conditieafname. Met name de hoeveelheid suikers (koolhydraten) in gras en krachtvoer zorgt voor vetzucht bij paarden met EMS.

Niet alle dikke paarden hebben insulineresistentie en insulineresistentie komt ook voor bij paarden die een normale conditie hebben. Te dikke paarden hebben net als te dikke mensen meer kans op het ontwikkelen van insulineresistentie. Het overmaat aan vet wordt in de spier- en vetcellen opgeslagen waardoor deze uitzetten en insuline minder goed kan inwerken op deze cellen.

Door drie mogelijke mechanismen kan insulineresistentie tot hoefbevangenheid leiden;

- Suiker wordt niet meer goed aangeleverd aan de hoefwandproducerende cellen
- Bloedcirculatie van de hoef verslechtert
- IR en vetzucht zorgen voor de aanmaak van ontstekingsproducten welke hoefbevangenheid veroorzaken.

Suikers in gras veroorzaken aanvallen van hoefbevangenheid op twee manieren. Enerzijds zorgen de suikers voor het verergeren van de insuline resistentie en anderzijds veroorzaken de suikers een verandering van de bacterieflora in de dikke darm waarbij er gifstoffen geproduceerd worden die leiden tot hoefbevangenheid.

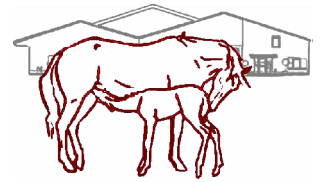
Het gras is met name risicovol in het voorjaar als het begint te groeien, in de zomer als het snel groeit na een zomerregen en in de herfst, kortom als het gras in een dynamisch

Gekanteld hoefbeen

Insulineresistentie kan aangetoond worden door middel van bloedonderzoek. Dit kan door middel van alleen de insulinespiegel te meten, maar betrouwbaarder is het om het paard suiker toe te dienen en vervolgens insuline te geven en dan te meten hoe het bloedsuiker hier op reageert. De gezondheidsdienst voor dieren beschikt over een pakket.

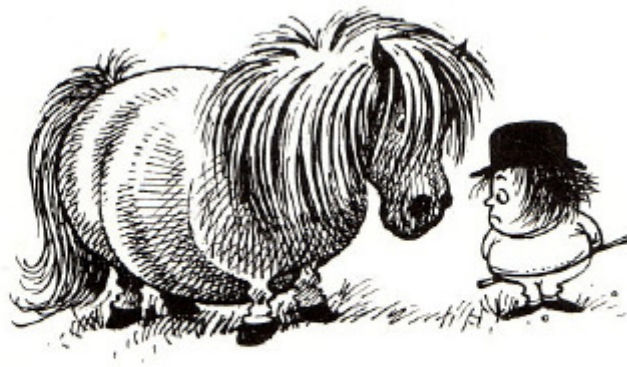
De therapie bestaat uit het op dieet zetten van de paarden. Het paard mag geen weidegang meer, geen of aangepast krachtvoer en alleen hooi (richtlijn totale hoeveelheid 1,5% van het lichaamsgewicht). Dit hooi moet wat grofstengelig zijn. Als het paard geen gras meer krijgt is het verstandig vit E erbij te geven. Mits het paard niet hoefbevangen is, is het verstandig regelmatig beweging te geven.

Veel paarden met EMS zullen nooit meer onbeperkt weidegang kunnen krijgen anders is de vetzucht zo weer terug. Meestal moet het beperkt blijven tot enkele uren per dag in de weide of moet de weide opgedeeld worden zodat er elke dag een klein stukje bijgegeven wordt. De ernstigste gevallen kunnen helemaal niet meer in de wei of moeten gebruik maken van een graasmasker.

Paarden die niet te dik zijn maar wel last hebben van insulineresistentie moeten ook een aangepaste voeding hebben van grofstengelig hooi met daarnaast een krachtvoer dat arm is aan de zogenaamde snelle koolhydraten (= suikers en zetmeel) en waarbij de energie i.p.v. uit koolhydraten meer uit vet komt. Het is verstandig deze dieren altijd eerst hooi te geven en dan het krachtvoer en de voeding te verdelen over zoveel mogelijk porties per dag. Oude paarden zijn gebaat met een seniorendieet.

INSUFFICIENT EXERCISE, HOWEVER, CAN LEAD TO EXCESSIVE FAT ...